

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17794

Tarih : 06.05.2026

44487

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Akın GÜRLEK** tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim **06.05.2026**.

Nevroz Uysal Aslan

Şırnak Milletvekili

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 10 Aralık 2019 tarihli Kavala/Türkiye kararında Osman Kavala'nın tutukluluğunda makul şüphe bulunmadığına, tutukluluğun kendisini susturma ve sivil topluma caydırıcı etki yaratma amacına yöneldiğine hükmetmiş ve bireysel tedbir olarak derhal serbest bırakılmasını göstermiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi de 11 Temmuz 2022 tarihli kararında, Türkiye'nin bu karara uyma yükümlülüğünü yerine getirmediğine hükmetmiştir. Bakanlar Komitesi'nin 2025 yıllık raporuna göre de Komite, 2025 yılı boyunca Kavala dosyasını her insan hakları ve olağan toplantısında incelemiştir. Osman Kavala serbest bırakılmadıkça Türkiye'nin Sözleşme'den doğan yükümlülüklerini ciddi biçimde ihlal etmeyi sürdürdüğü yönündeki tutumunu korumuştur.

Bakanlar Komitesi, 18 Mart 2025 tarihli açıklamasında Selahattin Demirtaş (No. 2) grubu kapsamında Selahattin Demirtaş ile Figen Yüksekdağ Şenoğlu'nun Kasım 2016'dan bu yana özgürlüklerinden yoksun bırakılmaya devam edilmesinden derin kaygı duyduğunu belirtmiş ve Türk makamlarını bu kişilerin derhal serbest bırakılmasını sağlayacak adımları atmaya çağırmıştır. Aynı açıklamada, Selahattin Demirtaş'ın Kasım 2019 tarihli bireysel başvurusu hakkında Anayasa Mahkemesinin hâlâ karar vermemesi ile Mayıs 2024 tarihli mahkûmiyet kararının gerekçeli kararının bulunmaması ayrıca eleştirilmiştir. 2025 yıllık rapor ise Selahattin Demirtaş (No. 2) grubunun 2025 yılında dört kez incelendiğini göstermektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 8 Temmuz 2025 tarihli Selahattin Demirtaş/Türkiye (No. 4) kararında, 20 Eylül 2019 sonrasındaki tutma tedbirleri incelenmiş; Mahkeme, başvurusunun tutulmasının 6-8 Ekim 2014 olaylarıyla bağlantılı suçlamalar bağlamında sürdürüldüğünü, bu tedbirlerin makul şüpheyile desteklenmediğini ve siyasi tartışmayı bastırma amacı taşıdığını değerlendirerek 5'inci maddenin 1'inci ve 4'üncü fıkraları ile 18'inci maddenin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 14 Ekim 2025 tarihli Tuğluk/Türkiye kararında ise Aysel Tuğluk'un yaklaşık bir yıl üç ay süren tutukluluğu incelenmiş; Mahkeme, tutuklamaya dayanak gösterilen olgular arasında basın açıklamaları, toplantılar, gösteriler ve konuşmaların bulunması nedeniyle 5'inci maddenin 1'inci ve 3'üncü fıkralarıyla 10'uncu maddenin ihlal edildiğine, ayrıca başvurusunun tutukluluğunun siyasi tartışmayı sınırlama amacı taşıdığı gerekçesiyle 18'inci maddenin 5'inci maddeyle bağlantılı olarak ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkemenin resmî basın özetinde, Aysel Tuğluk'un daha sonra sağlık gerekçesiyle tahliye edildiği de belirtilmiştir.

Bu kararlar birlikte değerlendirildiğinde, kişi özgürlüğü ile ifade özgürlüğünün muhalif siyasal faaliyeti ve kamusal tartışmayı daraltacak biçimde sınırlandırılması yönünde ortak bir örüntü ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen Türkiye hakkında bekleyen öncü karar sayısının yüksekliği ve özellikle kişi özgürlüğü ile siyasi haklara ilişkin dosyaların kapatılamaması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrası bakımından ağır bir yapısal soruna işaret etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Anılan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ve Bakanlar Komitesi değerlendirmeleri doğrultusunda, Osman Kavala, Selahattin Demirtaş ve Aysel Tuğluk dosyalarında tespit edilen ihlallerin giderilmesi için Bakanlığımızca bugüne kadar hangi somut işlemler yapılmıştır?
2. Osman Kavala hakkında verilen kararların gereği olarak, özgürlüğünden yoksun bırakılmasına son verilmesini sağlayacak bireysel tedbirler bakımından Bakanlığınız hangi tarihlerde hangi girişimlerde bulunmuştur?
3. Bakanlar Komitesi'nin 18 Mart 2025 tarihli çağrısı sonrasında, Selahattin Demirtaş (No. 2) grubu kapsamında derhal serbest bırakma yönünde hangi somut adımlar atılmıştır? Bu kapsamda Anayasa Mahkemesi süreci ve Mayıs 2024 tarihli mahkûmiyet kararının gerekçeli kararının bulunmamasına ilişkin olarak hangi girişimlerde bulunulmuştur?

4. Selahattin Demirtaş/Türkiye (No. 4) kararında 20 Eylül 2019 sonrasındaki tutma tedbirleri bakımından tespit edilen ihlaller doğrultusunda, 6-8 Ekim 2014 olayları bağlamındaki suçlamalara dayalı yargısal süreçlerin yeniden değerlendirilmesi için herhangi bir işlem başlatılmış mıdır?
5. 6-8 Ekim 2014 olayları bağlamındaki yargılamalarda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Demirtaş kararlarında işaret ettiği ihlal nedenlerinin giderilmesi amacıyla herhangi bir yeniden inceleme, kanun yolu denetimi veya başka bir hukuki mekanizma işletilmiş midir?
6. Tuğluk/Türkiye kararında tutuklamaya dayanak yapılan basın açıklamaları, toplantılar, gösteriler ve konuşmalar nedeniyle verilen ihlal kararı karşısında, benzer soruşturma ve tutuklama pratiklerinin önlenmesi amacıyla hangi genel tedbirler alınmıştır?
7. Bakanlığınız, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 18'inci madde ihlali tespit ettiği dosyalarda aynı olgusal zeminin farklı hukuki nitelendirmelerle yeniden tutma tedbirine dayanak yapılmasının önüne geçmek için herhangi bir mevzuat değişikliği, genelge veya uygulama talimatı hazırlamış mıdır?
8. Türkiye hakkında 31 Aralık 2025 itibarıyla bekleyen 143 öncü kararın varlığı karşısında, Bakanlığınızın öncü kararların uygulanmasına özgülenmiş ayrı bir önceliklendirme ve izleme mekanizması var mıdır? Varsa bu mekanizmada Kavala ve Selahattin Demirtaş grubu hangi öncelik sırasındadır?
9. Bakanlığınız tarafından 2025 ve 2026 yıllarında Bakanlar Komitesi'ne Kavala ve Selahattin Demirtaş grubu kapsamında kaç adet eylem planı, eylem raporu, bilgi notu veya görüş sunulmuştur?
10. Türkiye hakkında öncü kararların önemli bir bölümünün kapatılamamış olması karşısında, Bakanlığınız bu tabloyu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrası bakımından yapısal bir sorun olarak görmekte midir? Görmekte ise bu sorunun giderilmesine ilişkin somut takvim nedir?
11. Bakanlığınız, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı ile ifade özgürlüğünün siyasi tartışmayı bastırarak biçimde sınırlandırıldığı yönündeki AIHM tespitlerini münferit dosyalar olarak mı, yoksa ortak bir yapısal sorun alanı olarak mı değerlendirmektedir?
12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasını ve özellikle kişi özgürlüğü, ifade özgürlüğü ve siyasi faaliyete ilişkin ihlallerin tekrarını önlemeyi hedefleyen, kamuoyuna açık, takvimlendirilmiş ve ölçülebilir bir eylem planı hazırlanmakta mıdır?